

Előfizetési díj:

Postán vagy Pécsért házhoz küldve: egész évre 5 ft., fél-évre 2 ft. 50 kr., negyed évre 1 ft. 25 kr. egyes szám 15 kr. Megjelenik minden szombaton. Egyes számok kaphatók Weidinger N. könyvkeres. (Széchenyi tér).

PÉCSI FIGYELŐ.

Hirdetések ára:

Egy négyhasábos petit sor egyszeri megjelenésért 8 kr. többszöri megjelenésnél árlengedés adatik. Minden hirdetés után 30 kr. bélyeg díj fizetendő. A nyílt tér 1 petit sora 10 kr. A hirdetési díj előre fizetendő.

Szerkesztői iroda:

Ferenciek utca 22. sz. I. emelet. Kéziratok vissza nem küldetnek

A lap szellemi részét illető közlemények és előfizetések a szerkesztőséghez, a hirdetések pedig a kiadóhivatalhoz intézendők. Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban, Blauhorn Antal úr a városi épületben, Lill János úr a budai külvárosban, Böhm C. F. úr a szigeti külvárosban lévő kereskedésében, és Fesztl Károly úr könyvkötő tiszteiben, Király utca (nemzeti kaszinó épület), valamint a vidéken minden postahivatalnál.

Kiadó hivatal:

Taizs Mihály nyomdájában Majláth-tér 22. szám alatt.

Lajos napja van ma, Kossuth Lajos nevenapja.

Ünnepe van ma minden igaz magyarnak, ünnepe, melyet nem valami vallási hagyományhoz kötött banális szokásból, hanem a szív legszentebb érzelmeitől sugait kegyellettül ill meg.

Harang nem zúg ugyan, sem tarack nem durrog, hivatalosan megrendelt ünnepi látványosságok sem rendeztetnek, és mégis kegyellettül, ünnepi öröm sugárzik le az arcokról: nem keressük fel a templomokat, és mégis imádkozunk.

A legmagasztosabb öröm, a legszentebb ima ez. Nem újongunk, hanem elmélkedvén, felköltjük szunynyadó reményeinket; ajkunk nem mond irát, hanem feldobogván szívünk, egy-egy sóhaj tör ki abból, mely áhitattaljesebb bármely — szakva foglalt imánál.

A hatalom fénye kiter e napnak, de milliók kebléből útra kél a fohász a messze hontalan felé.

A gazdag és szegény, az úr és pór, az agg és ifjú egyaránt hálásan emlékeznek meg ma róla.

Az 1848-49-iki szabadságharcunk küzdelmeiben résztvevő hazafiak édes fájó érzéssel idézik fel e napon a múlt emlékeit s képzeltük merengve csüng a nagy napok képein.

Ki az, kiből e visszaemlékezés folytán felbuzdulás, újult erő és a remény érzete nem támadna? Ki az, kinek lelki szeme előtt fel nem tűnik ilyenkor a magyar nemzet szemfényének, korunk kimagasló szellemóriásának: Kossuth Lajosnak magasztos képe?

Az ifjú nemzedék áhitattal hallgatja az apák elbeszéléseit a szabadságharc eseményeiről s minden szóból lelkesedést, hazafiságot, erit, a Kossuth Lajos név hallatára pedig felpezsdül ereikben a vér s ők e szavakkal vigasztalják busongó apáikat: „Még jönni kell, még jönni fog egy jobb kor, mely után büzög imádság epedez százezrek ajakán.”

Ugy van a jobb kor eljövend, még él Kossuth. A messze távolban éber őrszemekkel kíséri nemzetét, meg-megszólat s óva figyelmezteti, hogy honnan és mikép fenyegeti a veszély, s hogyan kerülje azt ki.

S a nemzet hallgat szavára. Üzenetei és levelei drága közkinccsei a magyarnak. Minden szavát emlékeztünkbe vessük, bizunk önmagunkba és reménykedünk, hogy a jelenlegi keleti háborúból kifejlődő események végre mégis megszüntetését idézik elő azon oknak, mely Kossuthot tőlünk távol tartja.

Bár minél előbb megvalósulna ez! Hisszük, hogy az óhajtott jobb kor felderültében Kossuthnak nagy érdeme lesz s meg vagyunk győződve, hogy élére álland a nemzetnek s vezetői azon irányban, melyet már régen kijelölt.

Úgy legyen! S most végül adjunk kifejezést ezen mindennap megújuló fohászunknak: Népeknél ura, nagy isten, vedd oltalmad alá hazánk nagy fiát, áldd meg zavartalan boldogsággal még hosszú időkn át, hogy a sok szenvedésért — nemzetének újjászülése feletti örömeiben dús kárpótlást találhasson!

Magasságnak istene! a mélységből imádkozunk hozzád. Hallgasd

meg a magyar nemzet legforróbb óhaját, melyet ma Kárpátoktól Adriáig e dalban fejez ki:

„Esz esik karikára
Kossuth Lajos kalapjára
A hány csepp eső esik rája
Amnyi áldás száljon rája
Éljen a haza!”

Kossuth Lajos levele.

(Az „Egyetértés”-ből).
Molnár Sámuel urnak, Czegléd városa orsz. képviselőjének.

Collegno (al Baraceone) 1877 aug. 12.
Tisztelt képviselő ur!

Midőn hónapok előtt Czegléd polgárai engem nagybecsű bizalmukkal egy rendkívüli nyilatkozatával tiszteltek meg, t. képviselő ur volt az, ki számos polgártársam élén engem e bizalmi nyilatkozat politikai értelme felől akkint világosított fel, hogy Czegléd azon politika mellett kívánt tüntetni, melynek a keleti kérdésben kifejezést adtam.

Akkor önök helyeselték az én nézeteimet, nem rajtam a sor kijelenteni, hogy én a czeplédi négyülést, s annak t. képviselő ur indítványára hozott határozatait mind tartalmukban, mind formájukban határozottan helytelen.

Vannak tudomra tekintélyes körök Európában, melyek a politikai kombinációknak hazánk érdekeivel összhangzatos alakulására akarattal is bírnak, befolyással is lehetnek.

Ezeknek tevékenységére zsibbasztólag hatott az, hogy a magyar országgyűlésnek igen tendenciosus módorban történt elnapolása után nemzetünk közvéleményének előbb oly erőlyes nyilvánulásában szünet állt be ép akkor, midőn az erély folytonosságára kiválólag szükség volt volna, minthogy az országgyűlés bezárt terméiben sem a nemzet kívánatainak kifejezést adni, sem a kormány politikáját ellenőrizni nem lehetett.

Ily körülmények közt a közvélemény nyilvánulásának szünetelése, ha nem is változásra, de lankadásra magyarázható, s ez azon aggodalomra szolgáltatott alkalmat, hogy a bécsi cabinet tanácsaiban döntő súlyra emelkedhetne ama bizonyos befolyások, melyeknek létezésé nyilvános titok; irányba hazánk s a monarchia jövődjére a legnagyobb mértékben veszélyes, s melyeknek tulajdonították az, hogy a török birodalom vesztére törő orosz-török veszedelmek szemben az osztrák magyar monarchia trinitarius kormányá ekkor (nehogy többet mondjak) oly nyomorságos szerepet játszott; holott, mint a válságnál legközelebből s leg súlyosabban érdekelt fél, a politikai kombinációknak tegegyet képezhetné.

Ez aggodalmak fájdalom nagyon is indokoltaknak bizonyultak. A prédában szótkodhatást előkészítő „állás-foglalás” már már ténynyé vált, midőn szerencsére a török győzelme „megálljt” kiáltottak a veszedelmes „Bereitschaftok”-nak, s egyidejűleg országszerzte felhangzott a magyar honzeretet örkiáltása: „Ébren légy magyar! őr ki fog állni, ha nem te hazárd!” felhangzott, és körben fut a hazán ha’almasan, tudtul adva barátaink-ellenességnek, hogy a magyar nemzet ébren örkiódik hazája felett.

Midőn magyar nemzetet mondok, nemcsak magyar fajt mondok, hanem mondom hazánknak faj, nyelv, valláskülönbőség nélkül minden hü fiait, kik honzerettel ragaszkodva azon államéleti typushoz, melylyel Magyarország az európai nemzetesaládban egy ezredév óta helyet foglal, Magyarországot jövendőre is Magyarországának, s e minőségben egységesen ének és épségében biztosnak akarják.

Ez adja a criteriumot annak megítéléséhez, hogy melyik vélemény a magyar nemzet közvéleménye. Ez, és nem érzelgési lob, nem rokon- vagy ellenszenv a kiindulási pont azon meggyőződéshez, hogy az orosz hatalom terjeszkedésének gátot kell vetni, mert ha ezt nem tesszük, hazánkat s a vele e tekintetben érdekegyeséges osztrák monarchiát azon kimaradhatlan következesnek tesszük ki, hogy a Lengyelország felosztásával már is veszélyes arányokra duzzadt orosz hatalom ez újabb erő-gyarapodás folytán az osztrák-magyar monarchiát két módon szorongathassa, — mint boa constrictor, mely gyűrítzeteibe szorít, s mint száz karu polyp, mely csáppjaival testünkbe ragad.

Hogy ez volna az orosz terjeszkedés kimaradhatlan következesmánya, arról az osztrák-magyar monarchia földrajzi fekvése s ethnographiai viszonyai kétségsbe vonhatlan bizonyosságot tesznek.

Hát itt nem csak a magyar faj, melyet az orosz-barátok már csak négy mil-

lióra szeretnének összezsigorítani, — itt az orosz kérdésben: hogy Magyarország, Magyarországot maradjon-e? A kik az orosz terjeszkedést vágyaik közé számítják, azok arra speculálnak, hogy e terjeszkedés Magyarországának vagy feldarabolására, vagy ezredéves állami typusából kivétkötzetésére fog vezetni.

És itt szükséges egy veszedelmes há-lóra reámutatnom, mely már körülünk lebeg. Ez a háló azon fonák fogalom szálaiból van kötve, hogy az orosz hatalom csak földfoglalás útján terjeszkedhetik re-ük nézve veszélyesen.

Azt mondják: a cár szavát adta, hogy foglalni nem akar; és a cár emberséges ember (Brutus is an honorable man.) hát hagyjuk gazdálkodni (majd azt iram: garázdálkodni) amott Keleten; az osztrák-magyar monarchiának most csak az a feladata, hogy magát „Bereitschaftba” helyezze, (ezt is persze csak amott délfelé, a hol a töröknek igen is érthetünk, de az oroszoknak semmi kigondolható esetben nem); hanem actióba lépni majd csak akkor lesz idején, ha a békekötés alkudozások alkalmával kitűnnek, hogy a cár be nem váltja szavát s foglalni akar. Oh! akkor kardunkra ütünk és Európa velünk lesz, s aztán így lesz, amogy lesz.

Óvakodjék a nemzet a hálótól. Nagyon veszélyes háló ez. Először, én azt mondom: ha a cár győzelmesen lép ki e háborúból, akkor már a bécsi cabinet nem a végett üt majd kardjára, hogy a cárt a foglalásban megátolja; hanem a végett, hogy a prédában részt követeljen. Csak a „Bereitschaftba” helyezkedés terére kell nézni, s vak a ki nem látja, hogy ők gyékényen árulnak. — Az Isten óvja meg szegény hazánkat az ily öngyilkos kard-csörtetéstől, melynél az öngyilkosságot még beestelenség is tetézné. De tartsuk eszünkben, hogy Isten csak azt óvja, a ki maga is óvakodik. — Másodszor azt mondom, hogy ha még is meg akarja a bécsi cabinet a kőr az orosz foghatást akadályozni; akkor egyetlen egy szövetséges-sel sem lehetne többre kilátása a bevégzett tény felforgatásának nehezebb feladatánál, mint a mennyit most biztosíthatna magának — ha akarna — azon könyebb feladathoz, hogy a dolog bevégzett ténynyé ne váljék. A porosz egy okból, a francia egy másik okból, az olasz egy harmadik okból akkor sem huzna kardot az orosz ellen. Ez bizonyos. Tehát nem lenne több szövetségese a bécsi cabinetnek, hanem lenne egy hatalmas szövetséggel kevesebbje, mely az adott viszonyok köz-minden képzelhető szövetségénél többet ér; és ez a török. Ezt azzal a hálózó politikával mindenesetre elvesztenők, anélkül, hogy helyébe valakit nyerhetnénk. Elvesztenők azért, mert a cár szavának be vagy nem-váltása csak két eset köztül egynek bekövetkeztével lehetne constálható. Vagy akkor, ha sereget sereg után zudítva a mindenkitől elhagyott törökre, ezt elvégre is tönkre tette, ekkor a török szövetség lehetése természetesen elesnék; vagy akkor, ha a török titelmét vesztve a rút játék felett, melyet vele Európa, s különösen a bécsi cabinet íze, azt találja mondani, ha velem nem gondol Európa, s különösen a bécsi cabinet, hát én sem gondolok ő velük; és separat békét köt az oroszsal, — akkor aztán bámúlhatja a bécsi cabinet politikai-bölcsessége a faképet, melyet magának faragott: és írkiálhat protocollumokat, miket a „világ bírja”, a történelem szépen „ad acta” teszen, mint tette mindekkorig.

Hát ez a cár szavatartását lesegető politika: vagy gonosz számítás, vagy rosz számítás. Vagy bűn, vagy ügytelenség. — Tessék választani.

Hanem van egy még emél is döntőbb tekintet reánk nézve. S ez az: hogy az osztrák-magyar monarchiát fenyegető veszély teljességgel nem volna azáltal elhárítva, ha a cár adott szavát beváltaná, és nem foglalna; mert ha nem foglalna is, de győzelemmel vegezné a háborút, maga az, hogy győzött, biztosítaná számára azon vezéri hatalmat, azon dicatori befolyást, melyet a „szláv ügy” zászlójának kibontásával célul tűzött ki magának. Az osztrák-magyar monarchiára pedig az nem nagyobb veszély, ha a cár foglalás útján terjeszkedik a Keleten, mint az, ha győzelmevel megmutatja, hogy ő erős vára tud lenni a „szláv ügynek”, s hatalmát, befolyását ekként terjesztve ki, a keleti szlávokkal, s kik velük egy táborba szegődnek, mind szomszédunkban balra, mind szomszédunkban jobbra, mind saját hazánkban is mint vezér, mint pártfogó rendelkezhetek. — A moszkva lapok már nem is csinálnak titkot abból, hogy a „szláv ügy” zászlaja ki lévőn bontva, a török „szláv ügy” után az osztrák-magyar monarchia „szláv ügye” következik; — és ez nem handa-banda. Ez logika. —

Valóban reánk s az osztrák birodalomra az orosz terjeszkedés emez utóbbi neme még veszélyesebb mint a földfoglalás. Ez itt, nem nyeri meg sőt elidegeníti azt, a kit elfoglal. Orosz alattvalónak lenni nem kívánatos állapot, s a foglalás leg-roszabb esetben boa constrictor, melylyel végre is küzdteni lehet: de az a másik, az a polyp, mely ha testünkbe ragad, csáppjai köztül ép testtel nines menekülés.

Tehát az orosz-törökevésekből hazánkra s az osztrák birodalomra háraló veszély elhárításának sikeres módja nem a cár szavatartásának elhetetlen lesegítésében, nem a béketárgyalások zenezunás fináléjával található fel, hanem abban s egyedül csak is abban, hogy a mig nem késő, kezet fogjunk a törökkel, miszerint az orosz támadás győzelmes visszautasításával az ottomán birodalomnak épsége és függetlensége is megóvassék s az orosz hatalmi terjeszkedés minden alakban megátoltassék.

Ha ezt nem tesszük, ha az orosz a jelen háborúból győzelmesen kilépni engedjük; a cár akár tartja szavát akár nem, mindenesetre mint a panszlavismus győzelmes vezére foglal állást a történelem piedestálján; a világműmi szláv aspiráció a cárismus körül összpontosulandnak, az lesz a csillag, mely utjakat vezérelendí, az lesz a Messiás, melynek hívását leslik; istentük, a kit imádnak; uruk, ki nekik parancsol, és ők az uruknak engedelmes szolgálók; és a panszlavismus panszlavocárismusmá evolválódik.

De ha a panszláv zászlót lobogató cárt győzelem nélkül küldjük haza, Dsengisz Kháni röptének szárnya lesz szegye, a varázs törve lesz, s a panszláv aspiráció elvesztik fullánkjakat. A szlávok látni fogják, hogy nem jó dolog, maguknak bálványt faragni, miszerint a szabadság istene helyett azt imádják. A támasz gyarlónak bizonyulván, mint bontott kéve hull szerte a mi rest-támaszkodott. A különtéle szláv nemzetek nem a cárismus cultusában, mely csak russificatióra s vele a szolgáltság bélyébe és ezzel a páliukás nyomor és brutalitás alomjára vezet, hanem saját nemzeti individualitásaiak fentartásában, emelésében, saját nemzeti önértetik Veszta-titűneke ápolásában fogják ildvökét keresni. Ez az ut, mely a szabadságnak megszerzésére vezet a hol még nines; megtartására, fejlesztésére, a hol már van. És mi magyarok őket mindannyiakat ezen az uton barátilag üdvözölendjük és meleg rokonszenvvel kísérendjük; miként kísértük a multban és kísérendjük a jövőben, s a mennyire rajtuk áll, támogatandjuk is a kiirthatlan életérőknek minden lüktetését ama bámulatoss szláv „első szobornak”, melynek nemzeti önértetet sem ildötetés, sem csáb, sem a hosszas szenvedés tenger-árja nem törhetta meg.

Valóban, ha valaha helyzet világos volt, a mostani az.

A török megértette az időnek jeleit. Alkotmányt adott birodalma minden népeinek faj, nyelv, vallás különbség nélküli jogegyenlőség alapján. Felvilágosodott államférfiai hozzá fogtak, hogy a multak sirjába temessék azon exelusivitási kinövészeket, melyeket a hódítások rég elmult korszaka fűzött az alapelveiben oly egyszerű, oly erkölcsileg tiszta, s a civilizációnak semmikép utjában nem álló mohamedanismushoz. — A minden oroszok cárho közbevetette fegyvereit, hogy a török ne valósíthassa a szabadságot. Mert félt, hogy ha még a török félhold is a szabadság napjának fényesomjátá tikrózi vissza; annak fénye behat saját szolga birodalmának sötétségébe, amint behatott a magyar jobbágy felszabadítás fényugara az orosz rabszolgaság éjfelébe. Hát félre azokkal a szabadság gátló fegyverekkel, melyek autonomia címe alatt orosz mintára, orosz nyelven készítenek kényszerínget a bolgároknak.

Az osztrák-magyar kormányának tisztában kell a: iránt lenni, hogy mit lehet még a török kormánytól jogosan, méltányosan kívánni keresztény alattvalóinak érdekében a nélkül, hogy az ottani birodalom állami életképessége aláasatnék. Siessen ez iránt egyetértésre jutni a török kormányval. — A dolog nem lesz nehéz, mert meg van a portánál az értelem is, a jóakarát is. Ez egyetértés alapján kössön szövetséget a törökkel az orosz támadás visszautasítására, mely következesében hazánkat is, az osztrák birodalmat is irtózatos veszélylyel fenyegeti. E szövetséggel kezében mondja azt az oroszok: im a török igazságot szolgáltatott népeinek; ha még is folytatná a háborút, ennek más értelme nem lehetne mint az, hogy hatalmat akarod kiterjeszteni. — Ezt én saját monarchiam életerékeinek tekintetéből nem engedhetem; s el is vagyok határozva nem engedni. Hát legyen vége a vérontásnak.

És vége lenne. Az orosz nem fogná magát annak kitenni, hogy mig szemben vele a török oroszlan áll, háta megett az osztrák-magyar haderő foglaljon állást és utját vágja. — A haza s a monarchia valószínűleg kardesapás nélkül, mindenesetre aránylag kevés áldozattal meg volna mentve, az áldozat jobbadán egy tekintélyes had-erőnek összpontosítására szoritkozandván; természetesen a Duna körül és Erdélyben, nem pedig amott Dalmáciában s a horvát határorvidéken, a mi oly neveléséges volna, ha oly igen ilyen gyaanus nem volna. S a haza és a monarchia megmentésével kapcsolatban egyszersmind elég tétetnek a humanitás követelményeinek, mert az mégis csak rettenetes dolog, hogy a XIX-ik században irtóháboru viseltessék, mely borszalmakban még a XIII-ik század tartárjárásán is túleszen; és gondoskodva volna a keleti keresztény népek jobb sorsáról is, a nélkül, hogy a török birodalom épsége, függetlensége megcsorbítottának, vagy állami méltósága megsértetnek. Oly eredmények, melyek a csak így, de így teljes sikerrel biztosítható monarchiának sulvát, tekintélyét, fényét, dicsőségét nagy mérvben növelnék.

Politikai irányt akartam jelölni, nem végrehajtási részleteket. Arról meg vagyok győződve, hogy hazánkról s a monarchiáról csak ily irányt tartó politikával lehet a fenyegető veszélyt elhárítani.

És az bizonyos, hogy ily irányban a kormány pártkülönbőség nélkül az egész magyar nemzet lelkesült áldozatkészségére a legbiztosabban számíthat.

Hát miért nem siet az felhasználni? Ritkán adatik kormányának ily szerencse. Miért nem veszi hasznát? Gróf Andrássy Gyulának nagy, maradó dicsőségre nyujtanak alkalmat a körülmények. Hazájának, a birodalomnak, az uralkodó ház jövődjének megmentőjévé lehet, ha az alkalom intését fel tudja fogni. — Sirásójává lesz, ha vagy nem tudja vagy nem meri.

Mi akadályozza, hogy merje? A porosz hallom engedtetni. Igen, tíz év előtt a közönséges alkeba ijesztgettek be a nemzetet az oroszszal, most meg az orosz karjaiba ijesztgetik bele a poroszszal.

Én nem tagadom a berlini cabinet oroszos hajlamait. Részbe van ebben Vilmos császár személyiségének, mely a berlini politikában kétségtelenül nagy súlylyal bír, s van részbe azon fonák positionnak is, melybe Elzász-Lotharingia elfoglalásával bonyolodott, s melynek feszélyező befolyása pillanatilag még azon magasabb tekintetet is háttérbe lészik szoritani, melyet a német birodalomnak, mint jelenben Európa első hatalmának soha sem kelleve szem elől tévesztetni, s mely abból áll, hogy az orosz hatalomnak minden további növekedése okvetlenül compromittálja a német birodalom primátusi állását Európában; véganalisisben pedig logikai kényzszerűséggel (mely ellen személyes hajlamok hiában küzdenek) a német és szláv faj közt egy oly irtózatos összeltközésre kell, hogy vezessen; a minőt még tán soha sem látott a világ. Róma és Carthago egymás mellett soká meg nem állhat.

De bár minők legyenek is a röppenő perc feszélyező hatása alatt a berlini cabinet hajlamai, azok odáig nem mehetnek, hogy az orosz patronusává fogadják, maga pedig clientsévé szegődjék. S végre is a német császár politikának a német fejedelmekkel s a német nemzettel is számolnia kell, s amazok közt, és ennek sorai-ban bizony még vannak, a kik emlékeznek, hogy mit jelent az orosz patronátus, az orosz clients Németországnak; és a kik erre emlékeznek, bizonynyal emlékeztetnek a berlini cabinetet, hogy a német vér Németországa s nem az oroszé.

Engem a történelem logikájának azon ismerete, melyet öszefejtemek a komoly tanulmány és szenvedések közt gyűjtött tapasztalás szerzetek meg, a felől biztossá teszen, hogy a német császár adhat az osztrák császárnak oroszos sympathiák által sugallott tanácsokat; de bár minő politikát kövessen is a bécsi cabinet a keleti kérdésben, e miutt ugyan a német birodalom az osztrák-magyar monarchiának háborút izenni soha sem fog.

Én a poroszszali ijesztgetést egyszertlen fogásnak nyilatkozatom azon camarilla részéről, mely oda mtködi, s fajdalom hatással működik, hogy a bécsi cabinet ép azt tegye most a török birodalom vesztére törő orosz-törökevésekkel szemben, a mit tett a Lengyelország vesztére irányzott orosz-törökevésekkel szemben, t. i., hogy szegődjék az oroszok osztlálos cinkosává a rablásban, a helyett, hogy a törökkel kezet fogna, mint kellett volna a lengyel kezet fognia, hogy a rablást megátolja.

Ez a veszély az, melyet mint egy halálmadart látok kiterjesztett szárnyakkal

